

УДК 327.5

DOI 10.32782/2312-1815/2024-17-3

Олена Березовська-Чміль

ORCID: 0000-0002-3395-9141

ВПЛИВ РОСІЙСЬКОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ НА ПОЛІТИКУ БЕЗПЕКИ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ

У статті розглядаються агресивні дії російської федерації, зокрема її військова агресія проти України та гібридна агресія проти країн Заходу. Здійснено аналіз наслідків дій росії для безпеки держав Східної та Центральної Європи з акцентом на їх політичне значення. Теоретичною основою дослідження є розуміння концепції міжнародних інститутів безпеки та міжнародних угод, а також того, як ігнорування їх росією впливає на глобальне конкурентне середовище.

Методи, використані у науковому дослідженні, полягають, передусім, у застосуванні аналізу, синтезу та порівняння, що включає вивчення відповідної літератури, звітів і міжнародних угод для встановлення контексту агресивної поведінки росії. Результати дослідження демонструють, що дії росії суттєво вплинули на безпеку держав Східної та Центральної Європи не лише з погляду географічних міркувань, а й політично. Прагнення кремля встановити домінування у Центральній та Східній Європі призвело до військової агресії та ігнорування встановлених міжнародних норм і домовленостей.

Наукові висновки та результати мають велике значення для політиків, міжнародних інституцій безпеки та країн, які постраждали від російської агресії. Підкреслено важливість зміцнення міжнародного співробітництва, посилення існуючих механізмів безпеки та протидії підривному діям росії для збереження глобального світового порядку. Проведено комплексне дослідження політичного значення агресії росії проти держав Східної та Центральної Європи, що висвітлює наслідки дій цієї країни та сприяє кращому розумінню викликів, створених агресивними акторами на міжнародній арені. Запропоновано механізми протидії загрозам у сфері міжнародної безпеки загалом та європейської безпеки зокрема.

Ключові слова: *світова безпека, міжнародна безпека, військова агресія, безпека у європейських країнах, політика безпеки, запобігання загрозам.*

Вступ. Військова агресія за своїми масштабами, непередбачуваністю та жахливими наслідками є однією з найнебезпечніших суспільно-політичних і моральних проблем, що постають перед людством у XXI ст. Вона все більше загрожує безпеці багатьох країн та їхніх громадян у будь-якій формі свого прояву, завдаючи величезних політичних, економічних і моральних утрат, здійснюючи згубний психологічний тиск на людей. У теоретичній частині дослідження обґрунтовано актуальність, основні напрями та складники процесу забезпечення відповідного рівня безпеки в країнах Європи в умовах військової агресії росії проти України. У практичній частині дослідження визначено найважливіші типи небезпек, які викликають занепокоєння європейських громадян у зв'язку з військовою агресією росії проти України, та чинники ризику посттравматичних стресових розладів у цивільних внутрішньо переміщених осіб до країн Європи за типом їхньої участі у збройному конфлікті в Україні. Оцінено особливості реакції європейських громадян на загрозу безпеці, яка виникла внаслідок військової агресії Росії проти України. У цій частині також визначено соціально-політичні наслідки для тимчасових мігрантів з України до країн Європи, які виникли після військової агресії Росії проти України. Згідно з результатами дослідження, загроза труднощів із продовольчим постачанням країни, а також потенційні демографічні та соціальні проблеми належать до головних небезпек, які найбільше хвилюють європейських громадян у зв'язку з військовою агресією росії проти України. Опитування показало, що хоча травма від інформування громадськості

про військову діяльність також є досить поширеною, симптоми ПТСР частіше спостерігаються в осіб, які фактично перебували в зоні конфлікту. Вивчаючи питання емоційної реакції європейських громадян на загрозу безпеці, яка виникла на Європейському континенті внаслідок військової агресії росії проти України, опитування виявило, що переважна більшість жителів Європи з розумінням ставиться до бойових дій в Україні та з бажанням допомагати. При цьому найбільше їх хвилюють безробіття та соціальна ізоляція, які виникли у зв'язку з переселенням значної кількості людей з України до країн Європи.

Метою дослідження є комплексний аналіз політики безпеки в країнах Європи, яка склалася у зв'язку з військовою агресією росії.

Відзначаючи, що агресія росії проти України стала кульмінацією та втіленням занепаду системи світової безпеки, сучасні науковці звертають увагу на складність та багатоаспектність конфлікту в Україні та навколо неї. Цей конфлікт не схожий на інші, оскільки країна, яка отримала прямі гарантії безпеки від інших держав і постійних членів Ради Безпеки ООН, потерпала від зовнішньої агресії та порушення територіальної цілісності [8; 17]. Водночас сьогодні спостерігається підвищена увага до питань європейської безпеки, яка вважається найстабільнішою регіональною архітектурою безпеки у світі. Незважаючи на очевидну неспроможність ОБСЄ та інших міжнародних організацій зупинити поточний конфлікт, відновити мир і покарати агресора, головні фігури на міжнародній арені не виявляють бажання переглядати основи поточної архітектури європейської безпеки, щоб зробити її більш ефективною та надійною. Стратегічну та ментальну неготовність Заходу до кризових явищ у безпековому середовищі можна пояснити недооцінкою небезпеки агресії російської федерації та ролі України в протистоянні російській експансіоністській політиці та збройній агресії, а також невірою в те, що кремль наважиться застосувати силу безпосередньо проти сусідніх країн [16].

Країни Заходу характеризуються відсутністю геостратегічних так званих «червоних ліній», які б позначали можливі межі поступок сферам впливу російської федерації. Тому їхня політика все більше переходить в оперативно-тактичну площину політико-дипломатичних переговорів і політико-адміністративних проєктів. Слід також підкреслити, що сучасна криза глобальної безпеки має принципово інший характер, аніж холодна війна, адже нинішня ситуація набагато менше структурована та визначена, а планетарні проблеми не обмежуються стосунками між Заходом і РФ на відміну від другої половини минулого століття, коли протистояння між СРСР та США хоча й було віссю світової системи міжнародних відносин, мало потенційний характер [20].

Більшість учених наголошує, що стратегічне планування національної безпеки в сучасному інформаційному суспільстві вимагає застосування практики протидії корупції та регулювання антикорупційних заходів [23].

Також варто зауважити, що драматичні події на Близькому Сході, спалах і розвиток фундаменталізму, поширення міжнародного тероризму, ІДІЛ, контроль над Південно-Китайським морем, наплив мігрантів до Європейського Союзу зачіпають інтереси Європи та США набагато більше, ніж дії росії на пострадянському просторі.

Матеріал і методи дослідження. У процесі роботи було використано результати соціологічних досліджень (за допомогою сервісів Online Test Pad), застосовано методи аналізу і синтезу, а також порівняльний метод під час вивчення європейських та українських джерел.

Результати та обговорення. Основним питанням, яке з'ясовано в ході опитування, було визначення найважливіших типів небезпек, які турбують європейських громадян у зв'язку з військовою агресією росії проти України.

Згідно з результатами соціологічних досліджень, жителі Європейського континенту найбільше стурбовані можливими труднощами в харчовій сфері: цьому виду загрози учасники опитування дали найбільшу вагу, відповідно 42% та 44% зі 100% можливих балів, що

є найвищим показником [6]. Інше занепокоєння європейських країн викликає побоювання кризи в демографічній та соціальній сферах Європи, що пов'язано зі значним потоком біженців з України. Також важливо оцінити рівень психологічної безпеки біженців у Європі для вивчення ризику розвитку ПТСР у цивільних мігрантів до європейських країн за типом участі у збройному конфлікті в Україні.

Також, за даними опитувань, хоча ознаки посттравматичних стресових розладів більшою мірою спостерігаються у людей, які безпосередньо перебували в зоні бойових дій (респонденти надали цьому показнику 61–63% зі 100%), травма в результаті дистанційної інформації також дуже велика, про що свідчить високий рівень такого травматизму респондентами, а саме 54–57%. Наступне дослідницьке питання дало змогу визначити типи емоційного реагування жителів Європи на загрозу безпеці, яка виникла на Європейському континенті внаслідок військової агресії росії проти України.

Переважає більшість європейських громадян співчуває та прагне допомогти, про що свідчать найвищі показники такого ставлення, а саме 51–52% та 45–47%, що є надзвичайно високим. Опитування оцінювало соціально-політичні наслідки для внутрішньо переміщених осіб з України до країн Європи, які виникли після військової агресії росії проти України. За словами учасників опитування, найбільше їх хвилюють безробіття та соціальна ізоляція, які виникли у зв'язку з переселенням значної кількості людей з України до країн Європи.

Варто зауважити, що вчені сходяться на думці, що виклик російської федерації демократичному світу включає міжнародно-правовий, економічний, політичний та інформаційний аспекти. Росія вважає Україну своїм екзистенційним ворогом. Її агресивна політика базується на неприйнятті та запереченні Росією таких цінностей, як права людини, лібералізм, демократія, свобода особистості, права власності та свобода підприємництва, право народу на самовизначення, повага до суверенітету країн, ідеологічний плюралізм. Російська федерація не сприймає Україну як незалежну державу та переслідує стратегічну мету її повного знищення як суб'єкта міжнародного права та геополітичної реальності. До речі, цілями агресивної політики росії є також ЄС і НАТО, прагнення знищити ці організації. Безпека країн Східної та Центральної Європи залежить від обороноздатності України, яка перебуває в авангарді боротьби на кордоні демократичного світу. Науковці наголошують [12], що сьогодні безпека є важливим стратегічним питанням, пов'язаним із розвитком країни, від якого залежать робота та життя переважної більшості людей у країні.

Тому в будь-якій сфері необхідно відповідати основним світовим трендам, упроваджуючи інновації. Відповідно, національна безпека є важливою передумовою модернізації та ключем до економічного розвитку, який водночас сприяє індустріалізації нового стилю [3]. Аналіз тенденцій розвитку науки управління у різних сферах світового господарства показав, що сьогодні існують певні проблеми щодо ефективності управління сталим розвитком, оскільки стратегічні плани суб'єктів господарювання не відображають реальних умов безпеки їхньої діяльності, тоді як ця проблема зумовлена значним взаємозв'язком між чинником безпеки та соціальною відповідальністю компаній [22]. Нині регіон Центральної та Східної Європи має зміцнити стратегічну стабільність і взаємну політичну солідарність. Країни Східної та Центральної Європи дійсно знаходяться в епіцентрі боротьби західної та московської цивілізацій. Сьогодні немає доказів того, що керівництво російської федерації розглядає можливість перегляду своїх підходів до відносин із зовнішнім світом [10, с. 2].

Розвиток європейської політики безпеки та оборони має бути спрямований не на збільшення автономії Європейського Союзу, а на зміцнення можливостей європейських держав-членів у рамках НАТО. Провідні європейські країни переконані, що ЄС і НАТО можуть ефективно працювати лише в умовах взаємодоповнення. Функціоналістичний підхід до моделі європейської безпеки передбачає розуміння її як процесу динамічної співпраці між державами

на основі спільності політичних орієнтацій, стратегій і методів запобігання війнам зі збереженням здатності формувати політику [24].

Політика безпеки – це курс, який гарантує захист власної держави, її політичних і соціальних інтересів від будь-яких зовнішніх загроз, спрямований на постійний діалог, підтримання миру з можливим супротивником, розв'язання основних суперечностей на шляху до компромісів і, за необхідності, підвищення рівня опору потенційному агресору [4]. Усі країни Східної та Центральної Європи підтримують територіальну цілісність України на всіх голосуваннях в ООН та інших міжнародних організаціях і висловлюють стурбованість фактом тимчасової окупації Криму та Донбасу. Агресія Росії проти України зміцнила стратегічне партнерство України з Польщею, Литвою та іншими країнами Балтії, а також стала каталізатором налагодження стратегічного партнерства з Румунією. Спільні цілі також зміцнюють співпрацю України з іншими країнами в рамках євроатлантичної та європейської інтеграції [5; 17].

Консолідація Європи (включно з усіма країнами Східної та Центральної Європи та Україною як її невід'ємною частиною) здатна зупинити російську агресію та покарати їх за систематичні порушення міжнародного права. Беручи до уваги вищезазначене, продовження та розвиток змістовного та чесного діалогу між країнами з питань європейської безпеки сьогодні мають велике значення для демонстрації та реалізації політики відданості принципам демократії, а також для зміцнення європейських інституцій та активізації механізмів безпеки у Європі [20; 24].

Висновки. Таким чином, аналіз наукової літератури з теми дослідження та результатів опитування показав, що розроблення засад стратегії національної безпеки відповідно до національних інтересів, основних геополітичних і зовнішньополітичних пріоритетів є одним із найважливіших завдань сучасності. Посилення ролі цивілізованого європейського простору як значущого суб'єкта євроатлантичної геополітики є важливим напрямом розвитку міжнародних відносин для європейських країн. Ураховуючи необхідність підтримувати стратегічний баланс в існуючому геополітичному середовищі, міжнародна співпраця має бути спрямована на зміцнення національної та міжнародної безпеки. Для всіх країн Східної та Центральної Європи здатність захистити себе від ворожих зовнішніх впливів і забезпечити сталий розвиток має вирішальне значення. Необхідно підтримувати високий рівень суспільної довіри до демократичних цінностей і принципів, забезпечувати підтримку державного суверенітету та розширювати існуючі форми співпраці й партнерства з іншими демократичними центрами. Об'єднання східноєвропейських країн у військово-політичний союз та укладення взаємовигідних угод про співпрацю і протидію країнам-агресорам дали б змогу посилити вплив на міжнародній арені і зменшити залежність від допомоги Заходу.

Ефективні механізми стратегічної комунікації мають вирішальне значення в умовах агресивної політики російської федерації. Вони забезпечують активну співпрацю, зосереджену на формуванні суспільної підтримки демократичного ладу, принципів верховенства права та захисту прав людини, а також публічної прозорості та довгострокової зовнішньополітичної орієнтації, спрямованої на підтримку демократії.

Література:

1. Мельник О. Нова модель безпеки в Європі: чим допоможе Україні стратегія «компас». 2022. URL: <https://razumkov.org.ua/statti/nova-modelbezpeky-v-yevropi-chym-dopomozhe-ukraini-strategiia-kompas>.
2. Akimov, O., Troschinsky, V., Karpa, M., Ventsel, V., & Akimova, L. (2020). International experience of public administration in the area of national security. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*, 23(3), 1–7.
3. Alborno, V.C., Contreras, C.D., Álvarez, L.A.S., Bazán, M.V.M., & Acevedo, V.E.R. (2023). Educational Governance: Sustainable Development and Social Responsibility. *Revista De Gestão Social E*

Ambiental, 17, 4, e03464. <https://doi.org/10.24857/rgsa.v17n4-011> <https://rgsa.emnuvens.com.br/rgsa/article/view/3464>

4. Aqeel, M., Ali, F., Iqbal, M.W., Rana, T.A., Arif, M. & Auwul, Md.R. (2022). Review of Security and Privacy Concerns in the Internet of Things (IoT) *Hindawi Journal of Sensors*, 2022, 5724168, 20. <https://downloads.hindawi.com/journals/js/2022/5724168.pdf>. <https://doi.org/10.1155/2022/5724168>

5. Arcila, J.O.S., Polo, O.C.C., Porras, N.A.S., & Vásquez, J.A.U. (2023). Environmental Costing Model, Applied to a Lasallian University Case Study. *Revista De Gestão Social E Ambiental*, 17(3), e03550. <https://doi.org/10.24857/rgsa.v17n3-018>

6. Asrul, Rianse, U., Kadir, A., Mahrani, S.W., & Hasddin. (2023). Important Issues of Facilities and Infrastructure Development in Rural Systems of Self-Management; A Study of Future Study. *Revista De Gestão Social E Ambiental*, 17(3), e03326. <https://doi.org/10.24857/rgsa.v17n3-012>

7. Badotra, S. & Sundas, A. (2020). A systematic review on security of E-commerce systems. *International Journal of Applied Science and Engineering*, 18, 1–19. <https://gigvvy.com/journals/ijase/articles/ijase-202106-18-2-010.pdf>. [https://doi.org/10.6703/IJASE.202106_18\(2\).010](https://doi.org/10.6703/IJASE.202106_18(2).010)

8. Bentley, A. (2022). Broken bread-Avert global wheat crisis caused by invasion of Ukraine. *Nature*, 603, 551. <https://www.nature.com/articles/d41586-022-00789-x>. <https://doi.org/10.1038/d41586-022-00789-x>

9. Bondarenko, S., Bratko, A., Antonov, V., Kolisnichenko, R., Hubanov, O., & Mysyk, A. (2022). Improving the state system of strategic planning of national security in the context of informatization of society. *Journal of Information Technology Management*, 14, 1–24. doi: 10.22059/jitm.2022.88861.

10. Bratko, A. (2022). The concept of planning operational and service activities of the State Border Guard Service of Ukraine. *Journal of Scientific Papers Social Development and Security*, 12, 6, 1–10. <https://paperssds.eu/index.php/JSPSDS/article/view/475>. <https://doi.org/10.33445/sds.2022.12.6.1>

11. Ciot, M.-G. (2022). The impact of the Russian–Ukrainian conflict on Green Deal implementation in central–southeastern Member States of the European Union, 18 October 2022. <https://rsaiconnect.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/rsp3.12591>. <https://doi.org/10.1111/rsp3.12591>

12. Diphooorn, T. & van Stapele, N. (2021). What Is Community Policing?: Divergent Agendas, Practices, and Experiences of Transforming the Police in Kenya. *Policing: A Journal of Policy and Practice*, 15, 1, 399–411. <https://academic.oup.com/policing/article/15/1/399/5803158>. <https://doi.org/10.1093/police/paaa004>

13. Filho, W.L. et al. (2022). Social values and sustainable development: community experiences. *Environmental Sciences Europe*, 34, 67. <https://enveurope.springeropen.com/articles/10.1186/s12302-022-00641-z>. <https://doi.org/10.1186/s12302-022-00641-z>

14. Hassen, T.B. & Bilali, H.E. (2022). Impacts of the Russia-Ukraine War on Global Food Security: Towards More Sustainable and Resilient Food Systems? *Foods*, 11, 15, 2301. <https://www.mdpi.com/2304-8158/11/15/2301>. <https://doi.org/10.3390/foods11152301>

15. Hubanova, T., Shchokin, R., Hubanov, O., Antonov, V., Slobodianiuk, P., & Podolyaka, S. (2021). Information technologies in improving crime prevention mechanisms in the border regions of southern Ukraine. *Journal of Information Technology Management*, 13, 75–90. doi: 10.22059/JITM.2021.80738

16. Lukin, A. (2019). Russian–Chinese Cooperation in Central Asia and the Idea of Greater Eurasia. *India Quarterly*, 75, 1, 1–14. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0974928418821477>. <https://doi.org/10.1177/0974928418821477>

17. Masters, J. (2023). Ukraine: conflict at the crossroads of Europe and Russia. Council of foreign relations. <https://www.cfr.org/backgrounder/ukraine-conflict-crossroads-europe-and-russia>.

18. Maurer, H., Whitman, R.G. & Wright, N. (2023). The EU and the invasion of Ukraine: a collective responsibility to act? *International Affairs*, 99, 1, 219–238, <https://academic.oup.com/ia/article/99/1/219/6967342>. <https://doi.org/10.1093/ia/iia262>

19. Melnyk, D.S., Parfylo, O.A., Butenko, O.V., Tykhonova, O.V., & Zarosylo, V.O. (2022). Practice of the member states of the European Union in the field of anti-corruption regulation. *Journal of Financial Crime*, 29(3), 853–863. doi: 10.1108/JFC-03-2021-0050.

20. Mishra, A., Alzoubi, Y.I., Anwar, M.J. & Gill, A.Q. (2022). Attributes impacting cybersecurity policy development: An evidence from seven nations. *Computers & Security*, 120, 102820. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0167404822002140>. <https://doi.org/10.1016/j.cose.2022.102820>

21. Nikonenko, U., Shtets, T., Kalinin, A., Dorosh, I., & Sokolik, L. (2022). Assessing the policy of attracting investments in the main sectors of the economy in the context of introducing aspects of industry 4.0. *International Journal of Sustainable Development and Planning*, 17(2), 497–505. doi: 10.18280/ijstdp.170214.

22. Papageorgiou, K., Singh, P.K., Papageorgiou, E., Chudasama, H., Bochtis, D. & Stamoulis, G. (2020). Fuzzy cognitive map-based sustainable socio-economic development planning for rural communities, *Sustainability*, 12, 1, 305. <https://www.mdpi.com/2071-1050/12/1/305>. <https://doi.org/10.3390/su12010305>

23. Popov, O.O., Iatsyshyn, A.V., Iatsyshyn, A.V., Kovach, V.O., Artemchuk, V.O., Gurieiev, V.O., Kiv, A.E. (2021). Immersive technology for training and professional development of nuclear power plants personnel. Paper presented at the CEUR Workshop Proceedings, 2898 230–254.

24. Semenenko, O., Trehubenko, S., Kharitonov, K., Semenenko, L., Musienko, V. & Tarasov, O. (2021). Analysis of theory and practice of evaluation of the influence of the results of the modernization of weapons and military equipment on the combat possibilities of the armed forces of Ukraine. *Journal of Scientific Papers Social Development and Security*, 11, 3, 116–129. <https://doi.org/10.33445/sds.2021.11.3.11>

References:

1. Melnyk, O. (2022). Nova model bezpeky v Yevropi: chym dopomozhe Ukraini stratehiya «kompas» [New model of defence in Europe: how will the compass strategy help Ukraine]. Retrieved from <https://razumkov.org.ua/statti/nova-modelbezpeky-v-yevropi-chym-dopomozhe-ukraini-strategiia-kompas>. [in Ukrainian]

2. Akimov, O., Troschinsky, V., Karpa, M., Ventsel, V., & Akimova, L. (2020). International experience of public administration in the area of national security. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*, 23(3), 1–7.

3. Albornoz, V.C., Contreras, C.D. Álvarez, Álvarez, L.A.S., Bazán, M.V.M., & Acevedo, V.E.R. (2023). Educational Governance: Sustainable Development and Social Responsibility. *Revista De Gestão Social E Ambiental*, 17, 4, e03464. <https://doi.org/10.24857/rgsa.v17n4-011> <https://rgsa.emnuvens.com.br/rgsa/article/view/3464>

4. Aqeel, M., Ali, F., Iqbal, M.W., Rana, T.A., Arif, M. & Auwul, Md.R. (2022). Review of Security and Privacy Concerns in the Internet of Things (IoT) *Hindawi Journal of Sensors*, 2022, 5724168, 20. <https://downloads.hindawi.com/journals/js/2022/5724168.pdf>. <https://doi.org/10.1155/2022/5724168>

5. Arcila, J.O.S., Polo, O.C.C., Porras, N.A.S., & Vásquez, J.A.U. (2023). Environmental Costing Model, Applied to a Lasallian University Case Study. *Revista De Gestão Social E Ambiental*, 17(3), e03550. <https://doi.org/10.24857/rgsa.v17n3-018>

6. Asrul, Rianse, U., Kadir, A., Mahrani, S.W., & Hasddin. (2023). Important Issues of Facilities and Infrastructure Development in Rural Systems of Self-Management; A Study of Future Study. *Revista De Gestão Social E Ambiental*, 17(3), e03326. <https://doi.org/10.24857/rgsa.v17n3-012>

7. Badotra, S. & Sundas, A. (2020). A systematic review on security of E-commerce systems. *International Journal of Applied Science and Engineering*, 18, 1–19. <https://gigvvy.com/journals/ijase/articles/ijase-202106-18-2-010.pdf>. [https://doi.org/10.6703/IJASE.202106_18\(2\).010](https://doi.org/10.6703/IJASE.202106_18(2).010)

8. Bentley, A. (2022). Broken bread-Avert global wheat crisis caused by invasion of Ukraine. *Nature*, 603, 551. <https://www.nature.com/articles/d41586-022-00789-x>. <https://doi.org/10.1038/d41586-022-00789-x>

9. Bondarenko, S., Bratko, A., Antonov, V., Kolisnichenko, R., Hubanov, O., & Mysyk, A. (2022). Improving the state system of strategic planning of national security in the context of informatization of society. *Journal of Information Technology Management*, 14, 1–24. doi:10.22059/jitm.2022.88861.

10. Bratko, A. (2022). The concept of planning operational and service activities of the State Border Guard Service of Ukraine. *Journal of Scientific Papers Social Development and Security*, 12, 6, 1–10. <https://paperssds.eu/index.php/JSPSDS/article/view/475>. <https://doi.org/10.33445/sds.2022.12.6.1>

11. Ciot, M.-G. (2022). The impact of the Russian–Ukrainian conflict on Green Deal implementation in central–southeastern Member States of the European Union, 18 October 2022. <https://rsaiconnect.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/rsp3.12591>. <https://doi.org/10.1111/rsp3.12591>

12. Diphoorn, T. & van Stapele, N. (2021). What Is Community Policing?: Divergent Agendas, Practices, and Experiences of Transforming the Police in Kenya. *Policing: A Journal of Policy and Practice*, 15, 1, 399–411. <https://academic.oup.com/policing/article/15/1/399/5803158>. <https://doi.org/10.1093/police/paaa004>

13. Filho, W.L. et al. (2022). Social values and sustainable development: community experiences. *Environmental Sciences Europe*, 34, 67. <https://enveurope.springeropen.com/articles/10.1186/s12302-022-00641-z>. <https://doi.org/10.1186/s12302-022-00641-z>
14. Hassen, T.B. & Bilali, H.E. (2022). Impacts of the Russia-Ukraine War on Global Food Security: Towards More Sustainable and Resilient Food Systems? *Foods*, 11, 15, 2301. <https://www.mdpi.com/2304-8158/11/15/2301>. <https://doi.org/10.3390/foods11152301>
15. Hubanova, T., Shchokin, R., Hubanov, O., Antonov, V., Slobodianiuk, P., & Podolyaka, S. (2021). Information technologies in improving crime prevention mechanisms in the border regions of southern Ukraine. *Journal of Information Technology Management*, 13, 75–90. doi: 10.22059/JITM.2021.80738.
16. Lukin, A. (2019). Russian–Chinese Cooperation in Central Asia and the Idea of Greater Eurasia. *India Quarterly*, 75, 1, 1–14. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0974928418821477>. <https://doi.org/10.1177/0974928418821477>
17. Masters, J. (2023). Ukraine: conflict at the crossroads of Europe and Russia. Council of foreign relations. <https://www.cfr.org/backgrounder/ukraine-conflict-crossroads-europe-and-russia>.
18. Maurer, H., Whitman, R.G. & Wright, N. (2023). The EU and the invasion of Ukraine: a collective responsibility to act? *International Affairs*, 99, 1, 219–238, <https://academic.oup.com/ia/article/99/1/219/6967342>. <https://doi.org/10.1093/ia/iac262>
19. Melnyk, D.S., Parfilyo, O.A., Butenko, O.V., Tykhonova, O.V., & Zarosylo, V.O. (2022). Practice of the member states of the European Union in the field of anti-corruption regulation. *Journal of Financial Crime*, 29(3), 853–863. doi: 10.1108/JFC-03-2021-0050.
20. Mishra, A., Alzoubi, Y.I., Anwar, M.J. & Gill, A.Q. (2022). Attributes impacting cybersecurity policy development: An evidence from seven nations. *Computers & Security*, 120, 102820. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0167404822002140>. <https://doi.org/10.1016/j.cose.2022.102820>
21. Nikonenko, U., Shtets, T., Kalinin, A., Dorosh, I., & Sokolik, L. (2022). Assessing the policy of attracting investments in the main sectors of the economy in the context of introducing aspects of industry 4.0. *International Journal of Sustainable Development and Planning*, 17(2), 497–505. doi: 10.18280/ijstdp.170214.
22. Papageorgiou, K., Singh, P.K., Papageorgiou, E., Chudasama, H., Bochtis, D. & Stamoulis, G. (2020). Fuzzy cognitive map-based sustainable socio-economic development planning for rural communities, *Sustainability*, 12, 1, 305. <https://www.mdpi.com/2071-1050/12/1/305>. <https://doi.org/10.3390/su12010305>
23. Popov, O.O., Iatsyshyn, A.V., Iatsyshyn, A.V., Kovach, V.O., Artemchuk, V.O., Gurieiev, V.O., Kiv, A.E. (2021). Immersive technology for training and professional development of nuclear power plants personnel. Paper presented at the CEUR Workshop Proceedings, 2898 230–254. Retrieved from www.scopus.com
24. Semenenko, O., Trehubenko, S., Kharitonov, K., Semenenko, L., Musienko, V. & Tarasov, O. (2021). Analysis of theory and practice of evaluation of the influence of the results of the modernization of weapons and military equipment on the combat possibilities of the armed forces of Ukraine. *Journal of Scientific Papers Social Development and Security*, 11, 3, 116–129. <https://doi.org/10.33445/sds.2021.11.3.11>

Olena Berezovska-Chmil. Impact of Russian military aggression on security policy in European countries

The article examines the aggressive actions of the Russian Federation, in particular its aggression against Ukraine and hybrid aggression against Western countries. An analysis of the consequences of Russia's actions for the security of the states of Eastern and Central Europe was carried out, with an emphasis on their political significance. The theoretical basis of the study involves understanding the concept of international security institutions and international agreements, as well as how Russia's ignoring them affects the global competitive environment.

The methods used in this study are primarily the application of analysis, synthesis and comparison, which includes the study of relevant literature, reports and international agreements to establish the context of Russia's aggressive behavior. The results of the study demonstrate that Russia's actions significantly affected the security of the states of Eastern and Central Europe not only from the point of view of geographical considerations, but also politically. The Kremlin's desire to establish dominance in Central and Eastern Europe has led to military aggression and disregard for established international norms and agreements.

The scientific findings of the study are important for politicians, international security institutions and countries affected by Russian aggression. The importance of strengthening international cooperation, strengthening existing security mechanisms and countering Russia's subversive actions to preserve the global world order was emphasized. The article conducts a comprehensive study of the political significance of Russia's aggression against the states of Eastern and Central Europe, which highlights the consequences of Russia's actions and contributes to a better understanding of the challenges created by aggressive actors on the international arena. Mechanisms for countering threats in the field of international security in general and European security in particular are proposed.

Key words: *world security, international security, military aggression, security in European countries, security policy, threat prevention.*